

Handläggare
Karin Lönnberg
Telefon: 08-50822047

Till
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd
2021-02-25

Strategi för friluftsliv i Stockholms län

Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

Länsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att samordna och leda det regionala arbetet med friluftspolitiken. Syftet med en regional friluftslivsstrategi är att skapa förutsättningar för att stärka genomförandet av den nationella friluftslivspolitiken i Stockholms län. Strategin har utgått från de nationella friluftsmålen och har tagits fram i samarbete med kommunerna i länet och övriga aktörer. I strategin identifieras tre strategiska fokusområden med tillhörande delmål. De tre strategiska fokusområdena är:

- Ett kunskapsbaserat och systematiskt arbete med friluftslivet
- Ett jämlikt friluftsliv som främjar hållbara livsstilar
- Innovativ dialog för ett hållbart friluftsliv

Förvaltningen är positiv till att en regional strategi för friluftslivet i länet har tagits fram. Den vardagsnära naturen är viktig för att alla ska kunna utöva friluftsliv. Stockholm stad kan genom den fysiska planeringen skapa förutsättningar för att bevara och stärka den grönstruktur som finns. I samband med att Stockholm förtätas och många nya bostäder byggs är det viktigt att den vardagsnära naturen planeras in i ett tidigt skede för att målet om en god bebyggd miljö ska kunna uppnås. Förvaltningen arbetar både för att bevara och utveckla de parker och grönområden som finns inom stadsdelsområdet samt verkar för en hög tillgänglighet och att människor ska kunna vistas i grönområdena utifrån sina förutsättningar.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat remissen Förslag till friluftsliv i Stockholms län till bland annat Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd. Kommunstyrelsen sammanställer svaret för Stockholms stad och önskar yttrande senast den 22 februari 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för samhällsplanering och intern service. De fackliga företrädarna har tagit del av remissvaret vid samverkansgrupp den 9 februari.

På grund av att remissen skickades ut under jul- och nyårshelgerna har förvaltningen skickat tjänsteutlåtandet som ett kontorsyttrande till kommunstyrelsen.

Ärendet

Friluftsliv är viktigt för människors hälsa och gör vardagen mer meningsfull. I dagens samhälle, där många människor upplever en minskad kontakt med naturen, spelar friluftslivet en avgörande roll i att skapa förståelse för naturen och allt levande. Friluftsliv är en del i att bidra till miljömedvetenhet och hållbar utveckling.

Strategi för friluftsliv

Länsstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att samordna och leda det regionala arbetet med friluftspolitiken. Som ett led i detta arbete har Länsstyrelsen Stockholm valt ta fram en strategi för att tydliggöra en riktning i arbetet med att förverkliga friluftslivspolitiken i länet. Strategin har tagits fram i samarbete med länets kommuner och andra aktörer, där utgångspunkten har varit de nationella friluftslivsmålen. Sveriges friluftslivsmål är kortfattat:

1. Tillgänglig natur för alla.
2. Starkt engagemang och samverkan för friluftslivet
3. Allemansrätten
4. Tillgång till natur för friluftsliv
5. Attraktiv tätortsnära natur
6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet
8. Ett rikt friluftsliv i skolan
9. Friluftsliv för god folkhälsa
10. God kunskap om friluftslivet

I arbetet med att ta fram strategin har utmaningar, hinder, svagheter och möjligheter identifierats och värderats. På detta sätt har tre strategiska fokusområden kunnat tas fram, där aktörerna tillsammans i Stockholms län behöver arbeta mer för att nå friluftslivsmålen. I processen har fokusområdena synkats så att de går i linje med andra regionala mål och strategier som berör friluftslivsmålen.

Syftet med en regional friluftslivsstrategi är att skapa förutsättningar för att stärka genomförandet av den nationella friluftslivspolitikerna i Stockholms län. Friluftslivsstrategin ska stärka det långsiktiga arbetet med friluftsliv och friluftslivspolitikerna genom att tydliggöra en effektiv riktning och en gemensam målbild för arbetet i Stockholms län.

De prioriterade strategiska fokusområdena behöver kompletteras med handlingsplaner, som tas fram gemensamt av länets aktörer. Handlingsplanerna listar prioriterade åtgärder för de kommande fem åren med möjlighet till revidering efter halva tiden. En ny handlingsplan tas fram efter fem år. Åtgärder och aktiviteter som inte hunnit genomföras prioriteras igen i ny handlingsplan. I handlingsplanerna kommer även indikatorer för uppföljning av strategin med dess tillhörande fokusområden samt handlingsplanerna att tas fram.

Tätortsnära natur avgörande i en växande stad

Stockholms län täcker cirka 2 procent av Sveriges yta och mer än 20 procent av Sveriges befolkning bor och verkar här. Länet är Sveriges mest tätbefolkade län, samtidigt som länet räknas som Sveriges tredje största landsbygdsbefolkning. Hälften av länet utgörs av skog, och skärgården är en av världens största med över 30 000 öar. I länet finns ungefär 200 000 hektar skyddad natur, varav cirka 330 naturreservat och två nationalparker.

Hur långt en utövare av friluftsliv har till naturen spelar en roll för hur ofta denne är i natur- eller kulturlandskapet. Människor vistas i större utsträckning i våra grönområden ju närmare de har till natur- och grönområdena. Den vardagsnära naturen är den vi enkelt når i vår vardag. För att uppnå miljömålet om en god bebyggd miljö anser Boverket att grönområden som ligger inom 300 meter från befintliga bostäder och skolor ska uppmärksammas särskilt i planeringen. Vid planering av nya områden bör behovet av grönområden inom 300 meter från bostäder och skolor tillgodoses. Dessa 300 meter kommer från forskning som visar på att detta är ett

gränsvärde för hur långt individer är beredda att promenera för att använda ett grönområde ofta.

I tätortsområdena innebär bebyggelse- och infrastrukturutvecklingen den starkaste direkta påverkansfaktorn på grönområden. Många gröna miljöer försvinner vid förtätning eller utbyggnad av nya områden. Förtätningen medför också ökat slitage på återstående grönområden. Andra viktiga utmaningar är att lyfta grönstrukturen tidigt i planeringen, där kumulativa effekter annars lätt förbises. För att motverka detta behöver många aktörer samordna sig, och mellankommunal samverkan är viktig. Den tätortsnära naturens kvalitet och tillgänglighet kan stärkas med rätt skötsel, och intressekonflikter mellan olika användare behöver hanteras. I Stockholms län med sin relativt höga och ökande befolkningstäthet är vardagsnära natur av hög prioritet.

Strategiska fokusområden

Den regionala friluftslivsstrategin omfattar tre strategiska fokusområden. För varje fokusområde har ytterligare ett antal mål formulerats. I handlingsplanerna kopplade till friluftslivsstrategin kommer åtgärder och aktiviteter för varje mål listas och prioriteras.

Friluftslivsstrategi Stockholms län 2021-2030 Strategiska fokusområden med mål

De tre strategiska fokusområden beskrivs nedan.

Ett kunskapsbaserat och systematiskt arbete med friluftslivet
En god kunskap om friluftslivet ger aktörer möjlighet att ta välgrundade beslut och prioriteringar. I Stockholms län ska det finnas en god kunskap om friluftslivet, både ur brukarens perspektiv, men också ur förvaltar- och aktör perspektivet. Prioriteringar för friluftslivet ska tydligare synas i den fysiska planeringen och tillgången till vardagsnära natur skall vara god och enkel att nå inom hela länet. Naturvårdsarbetet och naturskötsel skall ha ett starkt friluftslivsperspektiv och det ska vara enkelt för beslutsfattare och tjänstemän att investera i friluftslivet.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning
Avdelningen för samhällsplanering
och intern service

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hägersten
Växel 08-508 22 000
Fax 08-508 220 99
hagersten-alsvjo@stockholm.se
stockholm.se

Syfte

- Skapa förutsättningar för ett kvalitativt arbete med friluftsliv
- Ta fram kvalitativa underlag för planering för friluftsliv
- Ge möjlighet till kvalitativ verksamhetsuppföljning

Mål

1. Ett hållbart friluftsliv genom kunskap

Kunskap är ett viktigt verktyg för att skapa ett hållbart friluftsliv för framtiden i Stockholms län. I länet är vi alla duktiga på att mäta, påvisa och lyfta fram friluftslivets värden i samhällsdebatten.

Tillsammans med kommuner och andra aktörer i länet utvecklar vi kunskap och förståelse för friluftsliv, allemansrätt och natur som enkelt och på ett effektivt sätt når beslutsfattare, politiker och allmänhet i länet.

2. Öka och utveckla kunskapen om friluftslivets alla värden bland kommuner och andra aktörer

Det finns kunskap om friluftslivets alla värden, vilket innebär att vi dels har kunskap om natur- och kulturlandskapet och hur vi nyttjar denna på ett hållbart sätt, nu och i framtiden. Vi har kunskap om vilka biologiska, sociala, kulturella och hälsofrämjande värden som våra natur- och kulturområden erbjuder och hur de används. Vi har också kunskap om vilka värden det är som attraherar våra befintliga friluftslivsutövare, och vilka värden som är viktiga för nya målgrupper. Vårt systematiska arbete med friluftslivet skapar strukturer för att vi ska kunna följa upp särskilda händelser och se effekter av friluftslivet.

Ett jämlikt friluftsliv som främjar hållbara livsstilar

Alla ska kunna vara ute och uppleva natur- och kulturlandskapet i Stockholms län. Att vara i natur- eller kulturlandskap för välbefinnande ska vara lättillgängligt och vardagsnära. Ovana friluftslivsutövare och barn ska stå i centrum för friluftslivsarbetet. Friluftsliv är en integrerad del av arbetet med folkhälsa och integration bland aktörer i Stockholms län.

Syfte

- Skapa förutsättningar för en god folkhälsa genom friluftsliv
- Skapa jämlika villkor för friluftslivet i länet
- Stärka det vardagsnära friluftslivet

Mål

1. Friluftslivet främjar människors hälsa och livskvalitet samt är en integrerad del av samhällsutvecklingen.

Arbetet med friluftsliv i länet sker aktivt för att alla människor ska ha möjlighet till vistelser i natur- och kulturlandskapet. Vi arbetar brett med friluftsliv för att få in utevistelser i fler verksamhetsområden. Länets olika aktörer värderar friluftslivet högt baserat på de folkhälsovinster som genereras.

2. Alla länsmedborgare har nära till vardagsnära Natur

I Stockholms län gör vi plats för rörelse och utomhusvistelse, samtidigt som vi bevarar och utvecklar våra befintliga natur- och kulturmiljöer i och kring stad och tätort. Oavsett var du bor i Stockholms län har du som länsmedborgare möjlighet till vardagsnära natur för upplevelser i natur- och kulturlandskapet för välbefinnande och rekreation. Planerare i länet tar hänsyn till och prioriterar friluftslivet. Den fysiska planeringen i länet kännetecknas av närhet till den vardagsnära naturen och tillgång till friytor för rörelse och lek bland barn och unga. I Stockholms län med sin relativt höga och ökande befolkningstäthet prioriteras vardagsnaturen högt. Genom fysisk planering skapas också förutsättningar för naturturismföretag att etableras och utvecklas vilket också bidrar till en levande landsbygd.

3. Kunskapen ska öka om friluftsliv som friskfaktor och skyddsfaktor mot fysisk och psykisk ohälsa bland kommunala och regionala aktörer samt allmänhet i länet

Kunskapen om friluftslivet som främjande av fysisk och psykisk hälsa är god bland länets kommuner och allmänhet. Genom att låta friluftslivet ta plats i sektorsövergripande sammanhang skapas naturligt aktiviteter inom ramen för friluftsliv, som ger nytta och vinster likväl hos individen som samhället. Ovana friluftslivsbesökare blir inspirerade och stärkta av friluftslivsverksamhet i skola och föreningar. Länsstyrelse, kommuner och andra aktörer arbetar aktivt tillsammans med ideella verksamheter genom att kommunicera och lyfta goda exempel och stärka friluftslivet i skolan.

Innovation och dialog för ett hållbart friluftsliv

Friluftslivet anpassas och utvecklas efter medborgarens behov. Områden som är eftersatta utvecklas och genom att använda ny teknik och metoder uppnås ett bättre resultat. Friluftslivets arbetsmetoder utvecklas för att skapa villkor för ett hållbart friluftsliv som stärker regional landsbygdsutveckling.

Syfte

- Friluftslivsarbetet ska vara i fas med samhällsutvecklingen
- Arbetet med ett hållbart friluftsliv stärker regional tillväxt- och landsbygdsutveckling.

Mål

1. Det finns en etablerad struktur för dialog och samverkan mellan länets aktörer och intressenter inom friluftslivsområdet

Det finns en utvecklad struktur för samverkan och kunskapsutbyte mellan regionala aktörer och kommuner, mellan kommunala

funktioner (miljö, hälsa, samhällsplanering, turism) och mellan offentliga aktörer och civilsamhälle, akademi och näringsliv i länet.

2. Arbetet med friluftslivet i länet följer samhällsutvecklingen med innovation och förnyelse genom utveckling av processer, metoder och upplevelser.

I Stockholms län vågar vi testa att arbeta med friluftslivet på nya sätt. Genom att involvera och prata med våra målgrupper, engagera och skapa delaktighet i allt från idé till planering och genomförande skapas intresse och känsla av ägarskap. Nya tekniker och metoder för att tillgängliggöra, kommunicera och på andra sätt skapa ett län där friluftslivet utvecklas för alla, såväl utövaren som för länets olika intressenter, är kunskaps och kompetenshöjande och attraktiva sätt att ta sig an olika utmaningar.

3. Friluftslivsupplevelser är en integrerad del av besöksnäringen och bidrar till en hållbar utveckling av länets landsbygd

I länet skapas goda förutsättningar för föreningar, naturturismföretagare, kommuner och andra aktörer att erbjuda många aktiviteter som gör att nya grupper av människor upptäcker friluftslivet på ett hållbart sätt. Det ska finnas en bredd av aktiviteter och produkter inom friluftsliv och naturturism.

4. Tillgången och tillgängligheten till natur- och kulturlandskapet ska ske på goda villkor både för markägare och friluftslivsutövare

Utan natur har vi inga naturupplevelser. Tillsammans tar vi vara om vår arena. I friluftslivets möts flera olika aktörer med olika perspektiv. Genom bra och tidiga dialoger skapas samsyn och tillit till varandra.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till att en regional strategi för friluftslivet i länet har tagits fram. Strategin lyfter särskilt fram vikten av den vardagsnära naturen för att alla ska kunna utöva friluftsliv. Stockholms stads högt ställda mål om bostadsbyggande kan stå i konflikt med att bevara och stärka den bostadsnära naturen. Det är den bostadsnära naturen som går förlorad när grönområden tas i anspråk för bostadsbyggande. Att uppnå målen om bostadsbyggnad samtidigt som friluftslivet ska främjas och den bostadsnära naturen värnas är en svår balansgång. Idag exploateras bostadsnära natur som inte är skyddad i stor utsträckning. Staden har därför en viktig uppgift att i den fysiska planeringen skapa förutsättningar för att bevara grönstruktur i den mån det är möjligt. Detta är något som stadsdelsförvaltningen verkar för att lyfta tidigt i stadsutvecklingsprocessen. Här kommer de regionala

handlingsplanerna för genomförandet av friluftsstrategin därför kunna bli ett viktigt verktyg.

2018 beslutade kommunfullmäktige om Stockholm stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022. Strategin utgår från de tio nationella målen och ska bidra till att få fler Stockholmare att bli fysiskt aktiva. Exempelvis lyfts behovet av samverkan mellan stadens olika förvaltningar. Länsstyrelsens förslag till strategi för friluftsliv i Stockholms län kommer fungera som ett bra komplement till Stockholms stads egen strategi, bland annat genom att främja mellankommunal samverkan kring friluftsförådrågnå.

Hågersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning har god tillgång till grönområden – såväl parker som mindre och större naturområden, däribland Älvsjöskogens naturreservat. Förvaltningen arbetar bland annat med åtgärder för att tillgängliggöra grönområdena så att fler ska ha möjlighet att nyttja dem. Här kan Länsstyrelsens förslag till strategi för friluftsliv i Stockholms län utgöra ett viktigt verktyg, genom att tydliggöra strategiska fokusområden. Förvaltningen ser särskilt positivt på att friluftsstrategin ger ovana friluftslivsutövare och barn särskilt fokus.

Förvaltningen anser att de strategiska fokusområdena och de tillhörande målen är relevanta. Om de efterföljande handlingsplanerna blir tillräckligt konkreta kommer strategin kunna utgöra ett viktigt stöd i såväl planeringen som i skötseln av stadsdelsområdets grönområden och det fortsatta arbetet med friluftslivsfrågor.

Gunilla Davidsson
stadsdelsdirektör

Linda Palo
Avdelningschef

Bilagor

Remissunderlag Förslag till strategi för friluftsliv i Stockholms län,
Länsstyrelsen Stockholm

Hågersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning
Avdelningen för samhällsplanering
och intern service

Telefonvägen 30, plan 9
Box 490
129 04 Hågersten
Växel 08-508 22 000
Fax 08-508 220 99
hagersten-alsvjo@stockholm.se
stockholm.se

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Davidsson, stadsdelsdirektör	2021-02-09
Linda Palo, avdelningschef	2021-02-09